

125 anys d'El Arte Cristiano

El taller d'imatgeria religiosa El Arte Cristiano es va fundar a Olot l'any 1880, per tant ja ha superat els 125 anys d'existència ininterrompuda i en aquests moments es troba en ple rendiment i amb ganes d'expansió.

Tot plegat ha contribuït perquè es festegés degudament l'efemèride, sobretot tenint present que quan s'havia de celebrar el centenari no es van fer actes commemoratius, ja que la

indústria vivia uns moments delicats ara superats gràcies a la reestructuració de la societat, amb un canvi generacional que li ha donat una nova embranzida i a l'estima dels

propietaris envers el taller, atès que en moments difícils varen anteposar la continuació a altres prioritats. Una mostra és el fet que s'ha aixecat un nou edifici de 1.500 m² al centre de la ciutat, al costat de l'edifici antic, en uns terrenys edificables que s'haurien pogut destinar a altres finalitats.

Quan es pensa en els sants tot sovint vénen a la memòria uns estereotips d'escultures kitsch que espanten. De les moltes indústries locals d'altres èpoques en varen sortir

productes dolents al costat de peces de qualitat, fetes per bons escultors de la talla de Miquel Blay, Celestí Devesa, Joaquim Claret, Berga i Boada, Toribi Sala, Josep Llimona, Joan Vancells, Venanci Vallmitjana, Rafael Atché o Eduard Alentorn, entre d'altres —per esmentar només els primers d'El Arte Cristiano, ja que en més d'un segle han estat molts els escultors que han modelat per a l'empresa—. Les peces de poc interès artístic moltes vegades eren

L'òpera absent

S'ha convingut que enguany celebrarem el quart centenari del naixement de l'òpera. Tot i que si es volgués filar prim es podria recular una mica més, amb les provatures que es van fer des de la Camerata Fiorentina, *L'Orfeo* de Claudio Monteverdi (1607) representa una fita monumental i prou senyora com per començar el recompte a partir d'ella. Als Països Catalans va introduir-se un segle més tard, el 1708, a la cort de l'arxiduc Carles d'Àustria, on es va representar *Il più bel nome*, d'A. Caldara. L'any que ve, per tant, complirem 300 anys d'òpera a Catalunya. A mitjan del XVIII Barcelona ja tenia una temporada estable d'òpera, però si ens hem de cenyir a les comarques gironines, el retard fou més considerable. Sense una noblesa interessada ni una burgesia prou puixant, llevat d'alguna proposta esparsa de final del XVIII per representar-ne al Teatre del Pallol, fou en temps de dominació francesa que arrelà a Girona, el 1812.

Per als gironins, doncs, l'òpera és un espectacle vuitcentista, oimés quan Martí Sureda va dissenyar-los el nou Teatre Municipal, estrenat el 1860. Des de llavors, el sacrifici de Norma, la bogeria de Lucia de Lamermoor o la tisi de La Traviata van ser les passions extremes que funcionaris, militars i gent benestant podien arribar a permetre's. Parlem de Bellini, Donizetti o Verdi perquè els italians eren els ídols d'aquell temple dramàtic, on poquíssims compositors francesos i cap de germànic hi tenia entrada. Ens hem de referir a segles passats per parlar de l'òpera a Girona, perquè el present és ben poc afalagador. No és d'estranyar que joves cantants gironins com Xavier Martínez, Xavier Mendoza, Gemma Coma o Silveri de la O hagin de treballar fora de la ciutat, sense cap ocasió a casa seva de mostrar la bellesa de la seva veu en algun rol líric.

Encara que l'aniversari hagi coincidit amb l'esperada remodelació del Teatre Municipal, no sembla pas que el desert operístic dels darrers anys s'hagi de transformar en cap oasi. Ja fa alguns anys que Girona ha desertat de les campanyes dels Amics de l'Òpera de Sabadell, que fan girar quatre òperes cada temporada i donen l'oportunitat tant al públic que els és complicat de pujar fins a Barcelona com a joves valors de la lírica catalana. Els figuerencs tenen més sort, almenys aquesta primavera podran escoltar al Teatre El Jardí *La Cenerentola* de Rossini i el *Macbeth* de Verdi. Són produccions més modestes que les del Liceu, però per això mateix són també més assequibles.

Tant per l'èxit que hi tenen les xerrades sobre òpera, com pels gironins que sovint ens trobem al Liceu, no sembla pas que el desinterès de les institucions coincideixi amb el desinterès de la ciutat. Fa temps que l'òpera ha perdut l'aura d'elitisme que anys enrere hom li havia encolomat, merescudament o no. El dinamisme que ha pres en aquests darrers anys el Gran Teatre del Liceu tampoc hauria de ser cap excusa per als programadors gironins, avesats a fer de David contra Goliat en els cops de roc culturals.

Amb Temporada Alta hem arribat a tenir una programació teatral de primer ordre. Amb la inauguració de l'Auditori, també la programació musical està prenent volada. En la intersecció d'ambdues, en la trobada de les arts que és l'òpera, en canvi, hi ha un buit que ningú no sembla disposat a assumir, hi hagi o no aniversaris pel mig.

Josep Pujol i Coll

Els tallers de la fàbrica de sants.

còpies poc destres que n'imitaven d'altres que tenien una bona acceptació. L'empresa mai no va optar per l'estratègia del joc brut de les imitacions, política que comporta dubtosos resultats.

Actualment encara es comercialitzen tots els models dels escultors esmentats i d'altres de posteriors, que tradicionalment eren fets de cartró fusta, però ara gràcies a les noves tecnologies es pot fer qual-sevol figura en fusta, pedra, bronze, fibra de vidre o resines, aquestes últimes aptes per a l'exterior.

Els dos darrers actes dels 125è aniversari han estat l'exposició titulada «Totsonsants. 125 anys d'història» —celebrada a Barcelona del novembre al gener passats, a la sala d'exposicions institucional Artesania Catalunya— i l'aparició del llibre *El Arte Cristiano: passat i present d'una indústria artesanal*, de

Pilar Ferrés, editat per l'empresa. El llibre, escrit en català, castellà i anglès, conjuga la informació coneguda amb la incorporació de noves dades que han sortit darrerament fent recerca en la nombrosa documentació guardada en els arxius de l'empresa on es troba tot el material que ha generat el segle llarg d'existència, i ara recull el nou volum, que ha esdevingut la millor eina per conèixer El Arte Cristiano.

Aquesta indústria emblemàtica olotina és l'exemple vivent d'una preuada artesanía que s'ha convertit en el flamant Museu dels Sants —el procés de fabricació dels quals pràcticament és el mateix que en la seva fundació—, on el visitant pot veure *in situ* com fan les imatges religioses al costat dels conceptes museogràfics pertinents.

Joan Sala

Sant Pere de Rodes, del monestir al museu

«La fortuna d'unes obres. Sant Pere de Rodes, del monestir al museu». Del 23 de novembre del 2006 al 29 d'abril del 2007. Museu Frederic Marès. Barcelona.

A partir d'una de les seves peces estel·lars, el relleu de *L'aparició de Jesús als seus deixebles al mar*, el Museu Frederic Marès s'acosta a la història del desmantellament del monestir romànic de Sant Pere de Rodes, i incideix en el caràcter salvador que hi va tenir l'acció del col·leccionisme.

El discurs de l'exposició s'articula entorn d'una idea atractiva però controvertida: la revalorització del romànic i el gòtic, a mitjan segle XIX, i la conversió de les obres d'aquests períodes en béns de gran valor en el mercat col·leccionista, va permetre que els objectes d'art conservats al monestir de Sant Pere de Rodes, a mercè fins aleshores de rapinyaires, espoliadors i ignorants, fossin salvats de la destrucció definitiva. I d'aquí el títol de la mostra: «La fortuna d'unes obres», en referència tant a la història i les vicissituds d'una sèrie de peces des de la seva ubicació original fins a la seva localització actual, com a l'afortunat destí que varen tenir «d'anar a parar a unes mans que en tingueren

cura [...] Obres, doncs, veritablement afortunades, ja que han acabat vivint i encara viuen en un marc excepcional, col·leccions o museus on, tal com es mereixen, són tractades amb tot respecte i admiració». Així ho afirma Pilar Vélez, directora del museu, en el catàleg que acompanya l'exposició. Aquest és el fil que relliga el curt —curtíssim— i esquemàtic passeig per la història del monestir empordanès que ofereix el Museu Marès, institució que deu el seu nom, precisament, a un dels principals col·leccionistes d'art medieval que ha tingut Catalunya, del qual preserva el llegat.

